

በኢትዮጵያ የሽግግር ፍትህ የፖሊሲ አቅጣጫ አማራጮች
ከባለድርሻ አካላት ግብአት ለመሰብሰብ የተዘጋጀ የውይይት መድረክ
የቡድን ውይይት ሪፖርት

ቀን.....

ቡድን:

ስብጥር:

የቡድኑ አባላት:

ቦታ:

አስተባባሪ እና ኖት ያዥ

1. የወንጀል ተጠያቂነት እንደ ሽግግር ፍትህ አማራጭ

የትኞቹ ጉዳዮች ላይ ያተኮረ የክስ ሂደት ሊኖር ይገባል?

- **አማራጭ አንድ:** ጉልህ የሆኑ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ውይም ከባድ ወንጀሎች ላይ ያተኮረ የክስ ሂደት ማከናወን

የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሁለት:** ሁሉንም አይነት የሰብአዊ መብት ጥሰት ወንጀሎችን ያካተተ የክስ ሂደት

የተሰጠ ሀሳብ

በየትኛዎቹ አጥፊዎች ላይ ክስ ሊመሰረት ይገባል?

- **አማራጭ አንድ፡** ከፍተኛ ደረጃ ተሳትፎ እና ተጠያቂነት ባላቸው አጥፊዎች ላይ የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሁለት፡** የወንጀል ክስ ሂደቱ በማንኛውም ደረጃ በጉልህ ሰብአዊ መብት ጥሰቶች ወንጀሎች ውስጥ የተሳተፉ ሰዎችን በማካተት የሚከናወንበት አማራጭ የተሰጠ ሀሳብ

ክሶቹን የሚመለከቱት ፍርድ ቤቶችን በሚመለከት

- **አማራጭ አንድ፡** በከፍተኛ እና ጠቅላይ ፍርድ ቤት ውስጥ ልዩ ችሎት በማቋቋም ክሶቹን በመስማት ውሳኔ መስጠት

የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሁለት፡** ልዩ ፍርድ ቤት በማቋቋም ክሶቹን በመስማት ውሳኔ መስጠት የተሰጠ ሀሳብ

ምርመራ እና ክስን የሚያከናውኑ ተቋማትን በሚመለከት

- **አማራጭ አንድ፣** ባለው የፖሊስ እና የዐቃቤ ህግ ስር የተለየ ቡድን በመመስረት የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሁለት፣** አሁን ካለው የዐቃቤ ሕግ ተቋማት ውጪ ሌላ ምርመራና የክስ ሂደቶችን የሚያስተባብር ልዩ የዐቃቤ ሕግ ተቋም በማቋቋም የፖሊስ እና የምርመራ ባለሙያዎችን በመመደብ

የተሰጠ ሀሳብ

2. እውነትን ማፈላለግና እርቅን የሚመለከቱ ተግባራት

እውነትን የማጣራት ተግባራት ለየትኞቹ ገዳዮች እና ጥሰቶች ሊተገበሩ ይገባል?

የተሰጠ ሀሳብ

እውነትን ማፈላለግና እርቅን ማውጣት ሂደቱን በየትኛው ተቋም ማከናወን ይገባል?

- **አማራጭ አንድ፣** አዲስ በሚቋቋም ኮሚሽን አማካኝነት የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሁለት፣** በአ.ት.ዮ.ጵ.ያ ሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን

የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሶስት፣** በአ.ት.ዮ.ጵ.ያ ሀገራዊ ምክክር ኮሚሽን አማካኝነት

የተሰጠ ሀሳብ

3. በቅድመ ሁኔታ የሚሰጥ ምህረት እንደ ሽግግር ፍትህ አማራጭ

የምህረት ቅድመ ሁኔታዎችን በሚመለከት

- ለምህረት ብቁ የሚያደርጉ እና የማደርጉ መስፈርቶች ምን ሊሆኑ ይችላሉ? (ለምሳሌ ያህል ከብዳዮች የተሳተፎ ደረጃ፣ ከተጠረጠሩበት ወይም ከፈጸሙት ወንጀል አንጻር፣ በዳዮች ሊያሟሉባቸው የሚገቡ ቅድመ ሁኔታዎች (ሙሉ እዉነቱን መናገር፣ መጸጸት፣ ይቀርታ መጠየቅ ወዘተ) አንጻር።)

የተሰጠ ሀሳብ

ምህረት የመስጠቱን ሂደት በየትኛው ተቋም ማከናወን ይገባል?

- **አማራጭ አንድ፡** አዲስ በሚቋቋም ኮሚሽን አማካኝነት

የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሁለት፡** አዋጅ ቁጥር 1089/2018 መሰረት በማድረግ

የተሰጠ ሀሳብ

4. ማካካሻ እንደ ሽግግር ፍትህ አማራጭ

የማካካሻ ስርአቱ

- የትኛዎቹ ተጎዲዎች ላይ ትኩረት ማድረግ ይኖርበታል

የተሰጠ ሀሳብ

- ምን ዓይነት የማካካሻ ስርዓቶችን መተግበር ይገባል፡ (መለሶ ማቋቋም፣ ካሳ፣ ማገገሚያ ወዘተ)

የተሰጠ ሀሳብ

የማካካሻ ስርዓቱን የትኛው ተቋም ይምራው/ ያስተባብረው?

- አማራጭ አንድ፣ የግል ካሳን ጉዳይ በመደበኛው የህግ ስርዓት በፍርድ ቤቶች እንዲታይ ማድረግ

የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሁለት፡** አዲስ በሚቋቋም ኮሚሽን አማካኝነት የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ ሶስት፡** በኢትዮጵያ ሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን የተሰጠ ሀሳብ

- **አማራጭ አራት፡** በኢትዮጵያ ሀገራዊ ምክክር ኮሚሽን አማካኝነት የተሰጠ ሀሳብ

5. ተቋማዊ ማሻሻያ በሚመለከት የሚከናወኑ የመለየት እና ማጥራት ተግባራት እንደ ሽግግር ፍትህ አማራጭ

- የትኞቹን ተቋማት ቅድሚያ በመስጠት የመለየት እና ማጥራት ተግባራት ማከናወን ያስፈልጋል የተሰጠ ሀሳብ

የተቋማዊ ማሻሻያ ተግባራቱ በማን ይከናወናሉ?

- **አማራጭ አንድ፡** የተቋማትን ለውጥ የሚያስተገብር የልዩታ፣ የማጥራት እና ከስራ የማግለል ስልጣን የተሰጠው

**ገለልተኛና ነጻ የሆነ አካል በማቋቋም ተግባራቶቹን ማከናወን፤
የተሰጠ ሀሳብ**

- **አማራጭ ሁለት፡** በሁሉም ተቋማት ውስጥ የልዩታ፣ የማጥራት እና ከስራ የማግለል ሀላፊነት ያላቸው ቡድኖች በማዋቀር ተግባራቶቹን ማከናወን

የተሰጠ ሀሳብ

6. የሽግግር ፍትህ ሂደቱ ከየትኛው ጊዜ ይጀምር?

- **አማራጭ አንድ፡** ከ1983 በፊት
- **አማራጭ ሁለት፡** ከ1983 ጀምሮ
- **አማራጭ ሶስት፡** ከ1987 ጀምሮ
- **አማራጭ አራት፡** ከ2010 ጀምሮ
- **አማራጭ አምስት፡** ለክስ ጉዳይ 1987 ጀምሮ፣ ለአወጣጥ ማፈላለግ፣ ለአርቅና ማካካሻ ጉዳይ ግን መረጃ እና መሰረደጃ ከተገኘበት ጊዜ ጀምሮ

የተሰጠ ሀሳብ

7. የባህላዊ የግጭት አፈታት ስርአቶች በሽግግር ፍትህ ሂደቱ ምን ሚና ሊጫወቱ ይገባል?

- አካባቢያዊ ወይም ሀገራዊ ሚና ሊጫወቱ የሚችሉ ተለይተው ሊጠቀሱ የሚችሉ ባህላዊ አሰራሮች ካሉ ቢጠቀሱ

የተሰጠ ሀሳብ

8. በሽግግር ፍትህ ሂደቱ ክልሎች ሊጫወቱ ሚናቸውን ሚና በሚመለከት?

የተሰጠ ሀሳብ

